

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-160.2025.19>

УДК 374.72.09(410)

Тадеуш О. М., Федчишина А. О.

ПРИНЦИПИ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ У СПОЛУЧЕНОМУ КОРОЛІВСТВІ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА ПІВНІЧНОЇ ІРЛАНДІЇ

Зростання ролі неформальної освіти в різних країнах світу як ефективного інструменту розвитку компетентностей особистості протягом життя актуалізувало її значення у системі освіти дорослих, адже різновекторність, доступність, короткостроковість та інші особливості забезпечили реалізацію індивідуальних освітніх запитів і потреб дорослого населення в сучасному нестабільному світі.

У статті досліджено та схарактеризовано принципи неформальної освіти дорослих у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії, що визначено як фундаментальні вихідні положення, на яких ґрунтується діяльність усієї системи неформальної освіти і її підрозділів.

Зазначено, що неформальна освіта у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії є важливим чинником соціальної інтеграції, саморозвитку, досягнення кар'єрного та професійного зростання шляхом розвитку компетентностей та набуття необхідних індивіду знань, навичок та вмінь. Акцентовано, що неформальна освіта у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії зорієнтована на задоволення сучасних запитів і потреб її дорослого населення, сприяє підвищенню рівня знань та компетентностей, професійній мобільності, кар'єрній стійкості, конкурентоздатності, професіоналізму тощо.

Визначено, що провідними принципами неформальної освіти дорослих у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії виступають: взаємовплив і взаємодоповнюваність формальної та неформальної освіти; гнучкість та адаптивність освітнього процесу; інклюзивність та доступність; варіативність та інтерактивність; короткостроковість навчання; навчання в дії. Вивчення принципів неформальної освіти у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії є актуальним завданням з позицій їх імплементації в систему неформальної освіти дорослих в Україні в умовах військового стану та повоєнної розбудови.

Ключові слова: *принципи неформальної освіти, освіта дорослих, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії.*

В умовах соціально-економічних змін та зростання військових конфліктів, населення усіх країн світу повинно швидко адаптуватись до нових реалій глобальних криз, що несуть певні негативні наслідки: безробіття, зміна умов ринку праці, неактуальність набутих знань, вмінь і навичок.

Глобальні соціально-економічні виклики торкнулися і Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії, що призвело до певних негативних наслідків для їх громадян, зокрема на ринку праці, які керівництво держави повинно було швидко вирішити, зокрема через залучення населення до неформального навчання, яке надало можливість отримати необхідні знання за короткий період часу та сприяло професійній мобільності та кар'єрній стійкості громадян країни [21].

Зростання ролі неформальної освіти в різних країнах світу як ефективного інструменту розвитку компетентностей особистості протягом життя актуалізувало її значення у системі освіти дорослих, адже різновекторність, доступність, короткостроковість, гнучкість освітнього процесу, інклюзивність та інші особливості забезпечили реалізацію індивідуальних освітніх запитів і потреб дорослого населення в сучасному нестабільному світі.

З метою залучення населення Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії до здобуття неформальної освіти урядом країни було ініційовано та реалізовано проєкти, спрямовані на популяризацію неформальної освіти дорослих із залученням уряду, бізнесу, провайдерів освітніх послуг і роботодавців та створено локальні навчальні центри особистісного та професійного розвитку. Також було визначено пріоритетні завдання неформальної освіти, досягнення яких базується на принципах сучасного розвитку професійного навчання дорослих (взаємодія неформальної та формальної освіти; незалежність, децентралізація, добровільність, доступність всіх форм навчання), що визначають спрямованість її змісту на формування загальних та фахових компетентностей громадян в сучасних швидкозмінних умовах [8].

Відповідно до сучасних британських соціологічних досліджень, проведених організацією Learning and Work Institute, рівень залученості дорослих у різні форми неформальної освіти значно збільшився за останні три роки та дещо відрізняється у регіонах Сполученого Королівства, зокрема у Північній Ірландії він є найвищим (55 %), в Англії (52 %), Уельсі (49 %) та Шотландії (48 %). Загалом, у 2024 році більше половини дорослого населення (52 %) у Сполученому Королівстві навчаються зараз, або навчалися протягом останніх трьох років, що є найвищим показником зафіксованим у порівнянні з 2023 роком [6, с. 11].

У контексті реформування системи неформальної освіти дорослих в Україні виникла необхідність у теоретичному осмисленні принципів неформальної освіти у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії задля пошуку шляхів її імплементації в умовах військового стану в Україні та повоєнної відбудови.

Особливості неформальної освіти дорослих у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії відображено науковцями через призму обґрунтування стратегічного значення неформальної освіти дорослих у Сполученому Королівстві (Н. Tupper, 2021), сутності неформальної освіти (Р. Coombs, R. Prosser, M. Ahmed); дослідження сучасних тенденцій розвитку неформальної освіти дорослих (О. Nermond, С. Egglestone, L. Manetti, E. Jones, 2024); принципів організації освіти дорослих у Великій Британії (J. Kalniņa, 2018; С. Turganu, 2021), організаційно-методичного забезпечення навчання дорослих у системі неперервної освіти Великої Британії (О. Смольнікова, 2020). забезпечення інклюзивного середовища у неформальній освіті (J. Rocha, 2024) та ін.

Неформальна освіта трактується науковцями, як: «... процес, що триває

все життя, за допомогою якого кожна людина набуває поглядів, цінностей, навичок і знань із щоденного досвіду та виховних впливів і ресурсів у своєму оточенні...», як і: «...будь-яка організована освітня діяльність поза встановленою формальною системою, незалежно від того, чи вона здобувається окремо чи ні, вона призначена для надання освітніх послуг та досягнення навчальних цілей» [11].

Науковці розглядають неформальну освіту як чинник розвитку людського капіталу, що сприяє підвищенню професійної компетентності та виступає як специфічне соціоосвітнє явище (І. Андрощук, О. Аніщенко, О. Баніт, С. Закревська, Т. Калюжна та ін.); як складову неперервної освіти, що спрямована на самовдосконалення та самореалізацію людини протягом життя і виступає важливою детермінантою її особистісного, професійного та соціального розвитку, додатковим ресурсом професійного самовизначення, оновлення та формування компетенцій та базується на певних принципах (О. Аніщенко, Л. Лук'янова, С. Прийма, О. Шапочкіна).

Основними принципами неформальної освіти, на думку J. Kalniņa, С. Turganu, виступають: орієнтація на реальне життя, демократичні цінності, здобувачів освіти, заснована на їх потребах, інтересах і очікуваннях; різноманітність форм навчання; відкритість; добровільність [13].

Метою статті є визначення та обґрунтування принципів неформальної освіти дорослих у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії.

У сучасному світі, що швидко змінюється, навчання впродовж життя має вирішальне значення. Коли формальна освіта виступає як базова, неформальна освіта пропонує нові можливості для підвищення кваліфікації та особистісного зростання і зорієнтована подолати прогалини, наприклад, розвинути нові компетентності та задовольнити потребу у навчанні [23].

Слід зауважити, що формальна та неформальна освіта за своєю суттю не протилежні, а зорієнтовані на досягнення різних цілей, що можуть задовольняти певні потреби здобувачів. Формальна освіта у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії забезпечує базовий, стандартизований досвід навчання, необхідний для академічного та професійного розвитку. Неформальна освіта у свою чергу, пропонує гнучкість та актуальність, сфокусована на розвиток конкретних практичних навичок, здатностей, особистих інтересів та базується на специфічних їй принципах.

Принципи неформальної освіти дорослих ми визначаємо як фундаментальні вихідні положення, на яких ґрунтується діяльність усієї системи неформальної освіти і її підрозділів, реалізація яких сприяє досягненню оптимальних освітніх результатів її дорослих здобувачів.

Провідним принципом неперервної освіти дорослих у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії є принцип **взаємовпливу і взаємодоповнюваності формальної та неформальної освіти**. Цей принцип характеризується тим, що неформальна освіта доповнює формальну освіту, надаючи можливість дорослому населенню набути додаткові навички

та знання, які можуть бути не передбачені освітньо-професійною програмою формальної освіти. Оскільки неформальне навчання має факультативний характер, воно може доповнювати цілі та зміст формального навчання. При тому, неформальне навчання, яке відбувається за межами офіційних навчальних закладів, може бути інтегровано з формальним навчальним планом та з дотриманням інституційних рамок. Слід також зауважити, що включення неформальних методів навчання у формальне середовище значно підвищує залученість і мотивацію здобувачів освіти шляхом запровадження практичного досвіду навчання [18].

Як приклад, в Інституті неперервної освіти Кембриджського університету (The University of Cambridge Institute of Continuing Education) пропонується формальна та неформальна форми навчання дорослих: отримання дипломів бакалавра – Undergraduate Certificates, Diplomas and Advanced Diplomas; отримання сертифікатів та дипломів Postgraduate Certificates and Diplomas, які еквівалентні 7 рівню кваліфікації вищої освіти, але коротші за тривалістю, ніж магістерські програми; отримання кваліфікації магістра Part-time Master's Degrees; освіта дорослих (навчання, яке дозволяє отримати навички та знання у конкретній професії відповідно до галузевого стандарту); дистанційне навчання тощо [12].

На факультеті неперервної освіти Оксфордського університету (Oxford University's Department for Continuing Education) відбувається взаємодоповнюваність формальної та неформальної освіти у наступних формах і форматах: денні курси та курси вихідного дня; офлайн та онлайн курси; тематичні лекції; програми післядипломної освіти (сертифікати, дипломи, ступені магістра) для продовження навчання, вдосконалення знань, кар'єрного та особистісного розвитку; програми професійного розвитку (короткі курси та оксфордські кваліфікації); літні школи тощо [22].

Неформальна освіта у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північній Ірландії є більш гнучкою з точки зору структури, часу та місця розташування, зокрема, в громадських центрах на онлайн-платформах, на робочих місцях або вдома. Неформальна освіта орієнтована на здобувача освіти – на його потреби, інтерес, темп, а не на фіксований навчальний план. Навчання може проходити не за стандартизованою навчальною програмою, а бути адаптованим до конкретних результатів навчання шляхом створення індивідуальних навчальних програм з застосуванням трансляцій відео, відеоконференцій, дошок обговорень, використанням друкованих та електронних ресурсів, віртуальних екскурсій, відвідуванням веб-сайтів з інтерактивним змістом тощо. Також неформальні освітні програми можуть бути адаптовані за часом, що є заздалегідь встановленим фактором і залежить від індивідуального темпу роботи здобувача. Перевагою такої гнучкості є те, що це дозволяє здобувачам, які працюють у повільнішому темпі не відчувати поспіху або нездатності встигати за темпом інших здобувачів і дотримуватись часових рамок реалізації освітньої програми [20]. Відповідно, одним із принципів неформальної освіти у Сполученому Королівстві Великої Британії та

Північної Ірландії є **принцип гнучкості та адаптивності освітнього процесу** у неформальній освіті дорослих.

Для прикладу, у *Манчестерському університеті* (*The University of Manchester*) реалізується стратегія гнучкого навчання (*Flexible Learning Strategy*), яка передбачає фундаментальні зміни у ментальності та культурі, застосування нових методів навчання та викладання, розвиток цифрових навичок викладачів та здобувачів освіти, можливість впровадження інновацій та співпраці тощо (рис. 1) [15].

Рис. 1. Реалізація принципу гнучкості освітнього процесу у Манчестерському університеті [15]

Аналіз веб-сторінок провайдерів неформальної освіти свідчить, що принцип гнучкості освітнього процесу у закладах вищої освіти Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії реалізується під час проведення ілюстрованих лекцій, дискусій, веб-семінарів тощо (залежно від тематики курсу). Всі матеріали курсів розміщені у віртуальному навчальному середовищі з можливістю отримати доступ у будь-який час протягом курсу. Взаємодія з викладачем відбувається у синхронному та асинхронному режимах (дошка обговорень тощо).

Важливе значення у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії приділяється реалізації **принципу інклюзивності та доступності неформальної освіти дорослих**, що виявляється у створенні сприятливих умов для громадян країни, які з певних причин не можуть досягти успіху в навчальних закладах формальної освіти, або тих, хто шукає додаткові можливості для навчання. Реалізація визначеного принципу полягає у розширенні доступу всіх верств населення Сполученого Королівства до різних форм неформальної освіти дорослих та створення інклюзивного середовища, де кожен здобувач освіти, незалежно від походження, здібностей, життєвих обставин відчуває підтримку та цінність, соціальну залученість, справедливість та рівний доступ до освіти дорослих [17].

Доступність забезпечення здобувачами освіти рівного доступу до освітніх ресурсів та програм неформальної освіти громадян у Сполученому Королівстві, незалежно від статі, місця проживання, фінансових можливостей тощо; є характеристикою, що впливає на величину індексу людського розвитку та якості життя в країні. Рівень доступності неформальної освіти у Сполученому Королівстві визначається фізичною доступністю (наявність достатньої та розгалуженої мережі провайдерів неформального навчання, у яких можуть здобувати освіту різні категорії населення відповідно до їхніх освітніх потреб і здібностей та незалежно від суб'єктивних можливостей (національності, статі, місця проживання, фізичних вад тощо) та фінансовою доступністю (спроможність населення оплатити запропоновані освітні послуги). Крім того, значна кількість неформальних навчальних ресурсів є безкоштовними або за помірну плату, що робить їх доступними для значної кількості дорослого населення [4].

Реалізація принципу інклюзивності та доступності неформальної освіти також передбачає освітню безбар'єрність, висококваліфікований персонал, розробку та впровадження інклюзивних освітніх програм, ефективне управління інклюзивним освітнім середовищем тощо [17].

Впровадження значної кількості форм та напрямів неформальної освіти дорослих для задоволення потреб різних категорій населення у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії засвідчує реалізацію принципу **варіативності та інтерактивності неформальної освіти**. Заклади неформальної освіти надають освітні послуги в напрямках: неформального професійного навчання – набуття професійних знань, умінь і навичок, не регламентоване місцем набуття, строком та формою навчання; параформальної освіти (paraformal education) – призначеної для тих категорій дорослого населення, які з будь-яких причин не здобули формальну освіту в навчальному закладі; громадської освіти, спрямованої на набуття соціально значущих знань та особистісних якостей; освіти для саморозвитку, представленю різновекторністю форм – короткі освітні курси, інспекційні тренінги, фітнес-центри та спортивні клуби, центри спадщини та програми самооздоровлення, розмовні клуби тощо. Організація інтерактивного неформального навчання передбачає моделювання реальних життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне розв'язання проблем [24].

Неформальна освіта у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії зазвичай передбачає короткострокове навчання, що зорієнтоване на набуття певного навчального досвіду та реалізується у форматі мікронавчальних модулів, коротких відео або стислих текстів. Метою короткострокового навчання дорослого населення у закладах неформальної освіти є: надання необхідного обсягу знань, відпрацювання умінь і навичок для вирішення конкретних завдань; підвищення рівня компетентності і кваліфікації за раніше здобутим фахом; підвищення рівня конкурентоздатності фахівців на ринку праці за рахунок надання необхідних знань, умінь і навичок в суміжній

професії; перекваліфікація фахівців тощо [5]. Відповідно, одним із принципів реалізації неформальної освіти у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії є **принцип короткостроковості навчання**.

Організацією Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО) базовими принципами неформальної освіти визначено: «навчатись в дії» (розвиток не лише професійних компетентностей, але й соціально-комунікативних навичок (soft skills); «навчатися вчитися» (розуміння переваг навчання протягом життя, можливість отримати загальні та спеціальні знання); «навчатись взаємодіяти» (здатність працювати в команді, здатність вирішувати конфлікти, повага, взаєморозуміння до усіх учасників освітнього процесу); «навчатись для саморозвитку» (розвиток особистої відповідальності, автономності, комунікативної компетентності) [19].

В умовах сьогодення це підкріплено сучасним принципом неформальної освіти, що реалізується у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії – **навчання в «автентичних» контекстах**. Сутність принципу визначається зануренням здобувача освіти до проблем реального світу шляхом їх інтеграції в актуальні навчальні контексти, що зазвичай дуже мотивує [7]. Такий контекст застосування знань впливає на навчання в ракурсі вирішення професійних проблем в умовах глобальних викликів та сприяє розвитку внутрішньої мотивації, перетворюючи абстрактні ідеї на «більш реальні, відчутні та конкретні» [9]. «Вільний простір» контекстів неформального навчання також створює можливості для педагогів змінювати умови навчання, наприклад, розробляти інноваційні завдання або використовувати різні матеріали. Нові контексти значно впливають на їх увагу до деталей навчання та формують здатність «бачити важливе в різних контекстах», щоб розуміти їх [7].

Висновки. Неформальна освіта дорослих у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії є важливим чинником соціальної інтеграції, саморозвитку, досягнення кар'єрного та професійного зростання шляхом розвитку компетентностей та набуття необхідних індивіду знань, навичок та вмінь. Глобальні соціально-економічні виклики та зміни актуалізують роль неформальної освіти дорослих у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії, оскільки навчання орієнтоване на задоволення сучасних запитів і потреб дорослого населення, сприяє професійній мобільності та кар'єрній стійкості тощо.

Принципи організації неформальної освіти дорослих у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії є засадничими орієнтирами для функціонування всієї системи неформальної освіти та її підрозділів, реалізація яких сприяє досягненню оптимальних освітніх результатів її дорослих здобувачів.

Провідними принципами неформальної освіти дорослих у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії виступають: взаємовплив і взаємодоповнюваність формальної та неформальної освіти; гнучкості та адаптивності освітнього процесу; інклюзивності та доступності; варіативності

та інтерактивності; короткостроковості навчання; навчання в дії.

Вивчення досвіду функціонування неформальної освіти дорослих у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії, зокрема дослідження її принципів, надає можливість за потреби їх імплементації в систему неформальної освіти дорослих в Україні в умовах військового стану та у ракурсі повоєнної розбудови.

Вивчення організаційно-змістового забезпечення неформальної освіти дорослих у країнах Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії (Англії, Шотландії, Уельсу, Північної Ірландії) вважаємо перспективним напрямом подальших досліджень.

Використана література:

1. Волярська О., Пастушок О. Особливості розвитку освіти дорослих у європейських країнах. *ScienceRise: Pedagogical Education*. 2016. № 7 (3). С. 51-54. URL : <https://doi.org/10.15587/2519-4984.2016.74342>.
2. Литвин В. Сучасні аспекти організації неформальної освіти майбутніх педагогів. *Вісник післядипломної освіти*. «Серія «Педагогічні науки». 2021. № 17 (46). С. 63-75. URL : [https://doi.org/10.32405/2218-7650-2021-17\(46\)-63-75](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2021-17(46)-63-75).
3. Лук'янова Л. Неформальна освіта дорослих як невід'ємна складова освіти впродовж життя. *Вісник Черкаського університету*. Серія: Педагогічні науки. 2012. № 1. С. 94-97.
4. Лукіна Т. Доступність освіти. 2-ге вид. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 1144 с.
5. Короткострокові курси. Відкритий міжнародний університет розвитку людини «УКРАЇНА». URL : <https://ab.uu.edu.ua/short-courses>.
6. Adult Participation in Learning Survey 2024. Leicester : National Learning and Work Institute, 2024. 55 p. URL : <https://learningandwork.org.uk/resources/research-and-reports/adult-participation-in-learning-survey-2024/>.
7. Affeldt F., Meinhart D., Eilks I. The Use of Comics in Experimental Instructions in a Non-formal Chemistry Learning Context. *International Journal of Education in Mathematics, Science and Technology*. 2018. No. 6 (1). P. 93-104.
8. Ambitions for lifelong learning in the next decade. *Learning and Work Institute*. URL : <https://learningandwork.org.uk/news-and-policy/ambitions-for-lifelong-learning-in-the-next-decade/>.
9. Badger J. Learning in non-formal settings: Investigating cemetery guides' talk during school visits. *International Journal of Educational Research*. 2021. No. 109. URL : <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2021.101852>.
10. Centre for Lifelong Learning – Centre for Lifelong Learning, University of York. *University of York*. URL : <https://www.york.ac.uk/lifelonglearning/>.
11. Coombs P. H., Prosser R. C., Ahmed M. New Paths to Learning for Rural Children and Youth. New York : International Council for Educational Development, 1973. 132 pp.
12. Course search. Institute of Continuing Education (ICE). *Institute of Continuing Education (ICE)*. URL : <https://www.ice.cam.ac.uk/courses/search>.
13. Drop in education. A catalogue on non-formal education methods. 2018. 151 pp. URL : <https://drop-in.eu/results/>.
14. Feder M. Adult learning theory and the principles of andragogy. *University of Phoenix*. URL : <https://www.phoenix.edu/blog/adult-learning-theory-the-principles-of-andragogy.html>.
15. Flexible Learning Strategy. Manchester : The University of Manchester, 2023. 19 pp. URL : <https://documents.manchester.ac.uk/display.aspx?DocID=64389>.
16. Further education and skills inspection report. 2022. 10 pp. URL : https://www.capitalccg.ac.uk/wp-content/uploads/2023/02/130421_1.pdf.
17. Inclusion in adult education: There is still much to do – European Association for the Education of Adults. *European Association for the Education of Adults*. URL : <https://eaea.org/2023/10/24/inclusion-in-adult-education-there-is-still-much-to-do/>.

18. Johnson M., Majewska D. Formal, non-formal, and informal learning: What are they, and how can we research them?. Cambridge : Cambridge University Press & Assessment Research Report, 2022. 36 pp. URL : <https://www.cambridgeassessment.org.uk/Images/665425-formal-non-formal-and-informal-learning-what-are-they-and-how-can-we-research-them-.pdf>.
19. Learning: the treasure within. Unesco Publishing, 1996. 46 pp. URL : <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000109590/PDF/109590engo.pdf.multi>.
20. Melnic A.-S., Botez N. Formal, Non-Formal and Informal Interdependence in Education. *Economy Transdisciplinarity Cognition*. 2014. No. 17 (1). P. 113-118.
21. OECD. Future-Proofing Adult Learning in London, United Kingdom. Paris : OECD Publishing, 2021. 136 pp. URL : https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2021/03/future-proofing-adult-learning-in-london-united-kingdom_3a4c201b/c546014a-en.pdf.
22. Oxford University Department for Continuing Education. *Oxford University Department for Continuing Education*. URL : <https://www.conted.ox.ac.uk/>.
23. Souto-Otero M. Validation of non-formal and informal learning in formal education: Covert and overt. *European Journal of Education*. 2021. No. 56 (3). P. 365-379. URL : <https://doi.org/10.1111/ejed.12464>.
24. The formation professional competencies of the future programmers by means of non-formal education /S. Postova et al. *Zhytomyr Ivan Franko state university journal. Pedagogical sciences*. 2023. No. 4 (115). URL : [https://doi.org/10.35433/pedagogy.4\(115\).2023.10](https://doi.org/10.35433/pedagogy.4(115).2023.10).

References :

1. Lukianova L (2012). Neformalna osvita doroslykh yak nevidiemna skladova osvity vprodovzh zhyttia [Non-formal education as an essential part of lifelong learning]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu. Seriya: Pedahohichni nauky – Bulletin of the Cherkasy Bohdan Khmelnytsky National University. Series Pedagogical Sciences*, (1), 94-97 [in Ukrainian].
2. Lukina T. (2021). Dostupnist osvity [Accessibility of education] (2-he vyd.). Yurinkom Inter [in Ukrainian].
3. Lytvyn V. (2021). Modern aspects of organization of non-formal education of future teachers. *Bulletin of Postgraduate Education (Series «Educational sciences»)*, (46), 63–75. [https://doi.org/10.32405/2218-7650-2021-17\(46\)-63-75](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2021-17(46)-63-75) [in Ukrainian].
4. *Korotkostrokovyi kursy [Short-term courses]*. (2018). Vidkrytyi mizhnarodnyi universytet rozvytku liudyny «UKRAINA». URL : <https://ab.uu.edu.ua/short-courses> [in Ukrainian].
5. Voliarska O. S., & Pastushok (2016). Characteristics of adult education in European countries. *ScienceRise: Pedagogical Education*, (7 (3), 51–54. <https://doi.org/10.15587/2519-4984.2016.74342> [in Ukrainian].
6. *Adult Participation in Learning Survey 2024*. (2024). National Learning and Work Institute. URL : <https://learningandwork.org.uk/resources/research-and-reports/adult-participation-in-learning-survey-2024/> [in English].
7. Affeldt F., Meinhart D., & Eilks I. (2018). The Use of Comics in Experimental Instructions in a Non-formal Chemistry Learning Context. *International Journal of Education in Mathematics, Science and Technology*, 6 (1), 1 [in English].
8. Ambitions for lifelong learning in the next decade. (2024). *Learning and Work Institute*. URL : <https://learningandwork.org.uk/news-and-policy/ambitions-for-lifelong-learning-in-the-next-decade/> [in English].
9. Badger J. (2021). Learning in non-formal settings: Investigating cemetery guides' talk during school visits. *International Journal of Educational Research*, 109, 101852. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2021.101852> [in English].
10. *Centre for Lifelong Learning, University of York*. University of York. <https://www.york.ac.uk/lifelonglearning/> [in English].
11. Coombs P. H., Prosser R. C., & Ahmed M. (1973). *New Paths to Learning for Rural Children and Youth*. International Council for Educational Development [in English].
12. *Course search. Institute of Continuing Education (ICE)*. Institute of Continuing Education (ICE). URL : <https://www.ice.cam.ac.uk/courses/search> [in English].
13. *Drop in education. A catalogue on non-formal education methods (DROP-IN Project 2018-1-FR01-KA201-047884)*. (2018). URL : <https://drop-in.eu/results/> [in English].

14. Feder M. (2021). Adult learning theory and the principles of andragogy. *University of Phoenix*. URL : <https://www.phoenix.edu/blog/adult-learning-theory-the-principles-of-andragogy.html> [in English].
15. *Flexible Learning Strategy*. (2023). The University of Manchester. URL : <https://documents.manchester.ac.uk/display.aspx?DocID=64389> [in English].
16. Further education and skills inspection report (Ofsted). (2022). URL : https://www.capitalccg.ac.uk/wp-content/uploads/2023/02/130421_1.pdf [in English].
17. *Inclusion in adult education: There is still much to do – European Association for the Education of Adults*. (2023). European Association for the Education of Adults. URL : <https://eaea.org/2023/10/24/inclusion-in-adult-education-there-is-still-much-to-do/> [in English].
18. Johnson M., and Majewska D. (2022). *Formal, non-formal, and informal learning: What are they, and how can we research them?* Cambridge University Press & Assessment Research Report. 36 p. [in English].
19. *Learning: the treasure within* (Report to UNESCO of the International Commission on Education for the Twenty-first Century (highlights)). (1996). Unesco Publishing. URL : <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000109590/PDF/109590engo.pdf.multi> [in English].
20. Melnic A.-S., Botez N. (2014). *Formal, Non-Formal and Informal Interdependence in Education*. *Economy Transdisciplinarity Cognition*, 17(1), 113–118 [in English].
21. OECD (2021), *Future-Proofing Adult Learning in London, United Kingdom*, OECD Reviews on Local Job Creation, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/c546014a-en> [in English].
22. *Oxford University Department for Continuing Education*. Oxford University Department for Continuing Education. URL : <https://www.conted.ox.ac.uk/> [in English].
23. Postova S., Feforchuk A., Nakonechna O., Kolos K., & Serbyn B. (2023). The formation professional competencies of the future programmers by means of non-formal education. *Zhytomyr Ivan Franko state university journal. Pedagogical sciences*, (4(115)). [https://doi.org/10.35433/pedagogy.4\(115\).2023.10](https://doi.org/10.35433/pedagogy.4(115).2023.10) [in English].
24. Souto-Otero M. (2021). Validation of non-formal and informal learning in formal education: Covert and overt. *European Journal of Education*, 56 (3), 365-379 [in English].

O. TADEUSH, A. FEDCHYSHYNA. Principles of non-formal adult education in the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland.

The growing role of informal education in different countries of the world as an effective tool for developing individual competencies throughout life has actualized its importance in the adult education system, because its multi-vector nature, accessibility, short-term nature, and other features have ensured the realization of individual educational requests and needs of the adult population in today's unstable world.

The article explores and characterizes the principles of non-formal adult education in the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, which are defined as the fundamental starting points for the entire non-formal education system and its subdivisions.

It is noted that non-formal education in the UK is an important factor in social integration, self-development, achieving career and professional growth through the development of competencies and the acquisition of necessary knowledge, skills and abilities. It is emphasized that non-formal education in the UK is focused on meeting the modern demands and needs of its adult population, contributes to increasing the level of knowledge and competencies, professional mobility, career stability, competitiveness, professionalism, etc.

It has been determined that the main principles of non-formal adult education in the UK are mutual influence and complementarity of formal and non-formal education; flexibility and adaptability of the educational process; inclusiveness and accessibility; variability and interactivity; short-term study; learning in action. The study of the non-formal education principles in the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland is an urgent task from the standpoint of their implementation in the system of non-formal adult education in Ukraine in terms of the martial law and the post-war reconstruction.

Keywords: *principles of non-formal education, adult education, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland.*